

Egykori bajtársakra emlékezve.

Még mindig sok a fehér folt 1956-tal kapcsolatban, még mindig sok a névtelen hős, aki életét áldozta azért, amiben tudatosan, vagy ösztönösen hitt.

Az eset, immár közel 56 éve történt, és az egykori túlélő is most keresi azokat a bajtársakat, akiknek emléket szeretne állítani a Budapest I. ker. Atilla utcai iskola falán, legalább egy márványtáblával.

1956-ban, 15-17 éves gyerekek a november 4-i szovjet invázió után, a Széna téri csoport tagjaiként, az Atilla utcai iskolában várták, fegyverrel a kézben, hogy hogyan tovább, mert nem akarták elhinni, hogy vége. Mivel a helyzet kilátástalanná vált, de a hírek meg keringtek, valahova menni kellett. Az a hír járta, hogy Maléter, 200000 felkelővel partizánharcra rendezkedett be a Bakonyban és várja a fegyveres bajtársakat. Akkor még igen kevesen tudták, hogy Malétert, 1956. november 3-án éjjel, Szerovék, Tökölön letartóztatták. Ennek az álhírnek, ezek a fiatalok is felültek, mint még többen mások is. Heten, egy 30 év körüli idősebb társaságában, naivan elindultak, 8-án hajnali 2 órakor, hogy csatlakozzanak a Bakonyban levő „partizánokhoz”, hiszen a Corvin köziek is elindultak. Bár sok mindenre számítva, (ami történt, arra mégsem) mind a heten, leírták egymás címét, hogy elszakadás esetén is keresni tudják majd egymást. Fegyverzetük egy-egy PPS géppisztoly, tartalék lőszer nélkül. Így jutottak el Tatabánya alá, ahol egy erdős-dombos /hegyes/ helyen, tanyájukba 8-án éjjelre befogadta őket egy idős házaspár. Kaptak vacsorát és éjjelre megaludhattak egy pajtában. Reggeli után, már csak hatan indultak tovább, mert az egyik, érettségi előtt álló fiú, aki Jenőnek kollégiumi lakótársa volt az I. Donát utcai kollégiumban, úgy döntött, hogy nem megy velük tovább. /Egyszer jó lenne megkérdezni tőle is, hogy mi késztette a maradásra?/ A tanyától 1-2 km-re 9 óra körül találkoztak egy Tatabánya felől jövő kerékpárossal, akitől meg is kérdezték, hogy a városban vannak-e oroszok? A kerékpáros is információ hiánnyal küzdött, mert ő is azt hitte, hogy nincsenek. Ettől biztonságban érezvén magukat, ballagtak az út közepén, amikor szemben velük, felbukkant egy szovjet katonákat szállító gépkocsi konvoj. A harci tapasztalattal nem rendelkező gyerekek, hova is futhattak volna, mint a nyílt terepű szántóföldre, ahol megpecsételődött a sorsuk, hiszen a civil ruhás fegyveresek, nem számíthattak irgalomra. Pedig az út baloldalán, ott volt egy bányász kolónia, amelynek kb. a közepével egy magasságban jártak. Mivel az oszlop tovább haladt, azt hitték, hogy megúszták és lihegve megálltak. Csak későn vették észre a bokrok takarásában – vagy talán egy vasúti töltés mellett - megálló, majd őket csatárláncban támadó szovjet katonákat. Mivel esélytelennek látták elérni a távolban levő fasort, gyorsan hasra vetődtek, felvették a tüzelőállást és lőttek a

támadók felé. Mi ismerjük, ők még nem, hogy mennyi a PPS hatótávolsága. De gyorsan kilátástalanná vált a helyzetük, és a legidősebb tanácsára hallgatva, fegyvereiket eldobva, feltartott kézzel vártak a sorsukra. Az 1941-ben született Szent –Andrássy Jenő, aki a fegyvere eldobása után, belső kényszertől vezérelve futni kezdett, de a golyózáporban neki is csökkentek az életben maradási esélyei és iszonyatos félelmében, szó szerint beesett egy „itt maradt” bombatölcsérbe, amely éppen hogy eltakarta. Egyszer csak ordítózást, sírásokat, tompa puffogásokat hall, majd fegyverropogást, utána pedig síri csönd lett. Hanyatt fekve, a félelemtől félőrülten, felakadt szemmel meglát egy katonát, aki fegyverét ráfogta. Na itt a vég, gondolta. Mivel az ember sorsa, végső soron mégis Isten kezében van, ez a katona mondott valamit oroszul, talán a társainak és a félholt túlélőt, talán abban a tudatban, hogy halott, sorsára hagyta. Nehéz ám azt elhinni, hogy van isteni rendeltetés, de itt a bizonyíték, mert Jenő, életben maradt, talán éppen azért, hogy emléket állítson halott bajtársainak. Arra eszmélt, hogy magyar hangokat hall, mert a tragédia színhelye melletti bányászkolónia lakói, a katonák elvonulása után, gyorsan a helyszínre siettek, hátha még valakin lehet segíteni. Láthatták a tragédiát, mert a bombatölcsérhez is odafutott valaki, és a társai felé mondja: itt egy túlélő, egy még életben maradt. Segítséggel, ő is odatámolygott halott bajtársaihoz és látta, hogy négyen, mozdulatlanul fekszenek, ahogy kivégzéskor elesetek, az egyik 1941-ben született fiú pedig a gyomrát fogva nyöszörög. Ez a fiú, a XII. ker. Kékgolyó utcában lakott a nővérével. Jenő jó barátságba volt vele, volt is náluk és a nővérétől 1957-ben tudta meg, hogy az öccse, a haslövésből felgyógyult, és utána ott maradt a kórházban dolgozni, de a nevét ma sem tudja. Gyorsan érkezett a szürke színű mentőautó is, majd a sebesültet betették az autóba és mellé ültették a túlélőt is és a tatabányai Szent Borbála kórházba vitték. A sebesült, a kórháznál mondta is, hogy gyorsan tűnj el, nehogy elfogjanak. Szent-Andrási Jenő így ment a közeli Tárkányban lakó rokonaihoz egy fegyvertelen katonákat szállító autó stopposaként és maradt az iskola kezdetig náluk.

Az iskolakezdés után, az egyik halott fiú, Smidt Antal szülei, a fiuk zsebében talált névsorral 1957 tavaszán az akkori iskolájába ment, /Bp. XII. Meredek út 1/ hátha valaki ismeri a felsorolt neveket, vagy azok közül valakit. Az egyik tanuló, aki később újságíró is lett, S. Boda András közölte, hogy ő ismeri Szent-Andrási Jenőt. Az akkori tanárnő Hornung Péterné megkérte S. Boda Andrást, hogy keresse meg Szent-Andrási Jenőt, hívja el az iskolába, hogy beszámoljon a körülményekről, hogyan halt meg szeretett fiuk. Jenő akkor azért nem ment el, mert a rendőrség aznap kihallgatásra vitte a Folly Gábor ügyben, később meg már nem mert megjelenni, mert kockázatosnak látta beszélni a tragédiáról és a nála levő névsort is megsemmisítette. Ma már tudja, hogy kár volt, de akkor, ez tűnt biztonságosabbnak. Ma már,

a segítségemet kérve próbáljuk kideríteni, hogy kik is voltak név szerint egykori bajtársai. Addig van esély, ameddig hisszük!

A fiúk egy része, vidékiek lévén, az I. ker. Donát utcai kollégium lakói voltak. Az életét vesztett Smith Antal az Arany János Gimnázium, Jenő és a csoporttól lemaradt érettségi előtt álló fiú, a Donát utcai kollégium lakói voltak.

Ha olyan személy olvassa felhívásunkat, aki ismeri ezt a helyet, talán sokat tudna segíteni.

- Keressük azt a fiút, aki érettségire készült és azért nem ment velük tovább, de nála is ott volt a névsor (talán 1939-es születésű lehet), amit a másik fiú (Smith Antal) szülei be is mutattak a Meredek utcai iskolában.
- Mivel a kivégzetteket valahol mégis eltemették, látni szeretnénk a Tatabányai Temető Temetési Főkönyvét, hátha szerepelnek benne az 1956. 11. 09-én meghalt fiatalok nevei.
- Talán egy pap megadta nekik a végtisztességet, és nevük bekerült a temetettek nevei közé?
- Talán van egy helytörténész, akinek van adata az esetről?
- Mivel túlélte az a fiú is, aki haslövést kapott, mert fülgyógyulása után, a kórházban vállalt munkát. A 90-es években a nővére is elköltözött a XII. Kékgolyó utcából. Szeretnénk, ha hírt adna magáról valamelyikünknek.
- Talán még él valaki azok közül is, aki a katonák távozása után segíteni akartak, és keresték a túlélőket?
- Talán a szülők adhatták meg gyermekeiknek a végtisztességet, és a halottak nem ott vannak eltemetve, mint Smith Antal esetében? Hátha jelentkezik valaki, aki többet tud.

Sok a bizonytalanság, de mint ahogy Szent-Andrási Jenő esetében is segített a teremtmény, reménykedek abban, hogy most is segít, és valakinek feladata lesz, tájékoztatni bennünket.

Kérjük, hogy aki ennyi idő távlatából mégis tudna segíteni, a következő telefonszámon, vagy email címen vegye fel velünk a kapcsolatot:

Szent-Andrási Jenő
06 29/325-499
06 20/292-3580
buridian@gmail.com

Bencze Pál
06 20/935-4877
Benczepali1945@freemail.hu

Tisztelettel várjuk a segítő információkat
Szent-Andrási Jenő
és

Bencze Pali a segítő.
Budapest, 2012. március 15-én.